

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 10.6.2009
COM(2009) 248 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE
EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-
SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

o

Strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja

{SEC(2009) 702}

{SEC(2009) 703}

{SEC(2009) 712}

SPOROČILO KOMISIJE
EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-
SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

o

Strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja

1. UVOD

Osem od devetih držav ob Baltskem morju je v Evropski uniji¹. Uvedba pravil Skupnosti ter instrumenti in politike Skupnosti (na primer kohezijska politika, strategija za trajnostni razvoj, okoljska in celostna pomorska politika, notranji trg in lizbonska agenda) so odprle pomembne nove možnosti za učinkovitejše usklajevanje dejavnosti in s tem omogočile višji standard življenja za državljane teh držav. Čeprav sta mednarodna in medregionalna komunikacija in sodelovanje zelo dobra, pa vse prednosti novih priložnosti, ki jih zagotavlja članstvo v EU, še niso bile izkoriščene, ter izzivi, s katerimi se regija sooča, niso bili ustrezno obravnavani.

Regija Baltskega morja je zelo raznoliko območje v gospodarskem, okoljskem in kulturnem smislu, zadevne države pa si delijo mnoge skupne vire ter so zelo medsebojno odvisne. To pomeni, da lahko imajo ukrepi na enem območju hitro posledice na drugih delih ali celotnem območju regije. Glede na to bi lahko bilo to območje model regionalnega sodelovanja za preskušanje ter razvoj novih pobud in pristopov kot primerov najboljše prakse.

Evropski parlament je ob upoštevanju tega konec leta 2006 objavil poročilo, v katerem poziva k strategiji za regijo Baltskega morja. Evropski svet je 14. decembra 2007 v Sklepih svojega predsedstva pozval Komisijo, da najpozneje do junija 2009 predstavi Strategijo Evropske unije za regijo Baltskega morja. To je posledica čedalje vidnejšega poslabšanja v regiji Baltskega morja, vendar tudi potrebe po obravnavi zelo različnih razvojnih poti držav v regiji in morebitnih koristi tesnejšega in boljšega sodelovanja.

Evropski svet je Komisiji določil tri parametre za razvoj strategije. Ta ne bi smela vplivati na celostno pomorsko politiko, ki so jo potrdili isti sklepi, morala bi med drugim obravnavati nujne okoljske izzive, povezane z Baltskim morjem, okvir severne dimenzije² pa bi moral zagotavljati osnovo za zunanje vidike sodelovanja na območju regije. Evropski svet je v istih sklepih potrdil celostno pomorsko politiko, Komisijo pa je pozval, da zagotovi upoštevanje regionalnih posebnosti. Sedanja strategija zato vključuje tudi pomemben prvi korak k regionalnemu izvajanju celostne pomorske politike na Baltiku.

To sporočilo predstavlja strategijo, ki jo je zahteval Evropski svet. Strategija si prizadeva zagotoviti usklajen in vključujoč okvir, ki bo omogočal odziv na ključne izzive regije Baltskega morja in konkretne rešitve zanje. Strategijo dopolnjuje okvirni akcijski načrt. Strategija ter predlagani ukrepi in vodilni projekti so bili pripravljene po poglobljenih posvetovanjih z državami članicami in zainteresiranimi stranmi. Komisija si je prav tako

¹ Danska, Estonija, Finska, Latvija, Litva, Nemčija, Poljska in Švedska.

² Severna dimenzija določa skupni okvir za spodbujanje dialoga in dejanskega sodelovanja v severni Evropi med Evropsko unijo, Islandijo, Norveško in Rusijo.

prizadevala za polno informiranost držav nečlanic Evropske unije v regiji o pripravah na to strategijo.

2. IZZIVI IN PRILOŽNOSTI

2.1. Izzivi

Mnogi izzivi zahtevajo ukrepe na ravni regije Baltskega morja: odzivi na nacionalni ali lokalni ravni so lahko neustrezni. Opredeljeni so bili štiri ključni izzivi, ki se jim je treba nujno posvetiti:

- omogočiti trajnostno okolje,
- povečati blaginjo regije,
- povečati dostopnost in privlačnost,
- zagotoviti varnost in stabilnost v regiji.

Najpomembnejši med njimi je okolje, ki ga je Evropski svet še posebej poudaril. Posebna pozornost je zato namenjena vplivu dostopa odpadnih hranil v Baltsko morje, katerega posledica je eutrofikacija in cvetenje alg. Veliko škode ekološkemu ravnovesju povzročajo tudi prekomerni ribolov, onesnaževanje s kopnega, vse višje temperature morja, prisotnost nevarnih snovi in drugi pritiski. Čedalje večji izziv predstavlja tudi prilagajanje podnebnim spremembam. Zaradi tolikšne razširjenosti teh vplivov so v mnogih območjih prizadete rekreativne dejavnosti in komercialne dejavnosti manjšega obsega.

Glavni gospodarski izzivi so v preseganju velikih razlik (in tako v uresničenju velikega potenciala) v raziskavah in produktivnih inovacijah ter v odstranitvi ovir za enotni trg. Prednostne naloge glede dostopnosti so v izboljšanju omrežij, prenehanju energetske izolacije delov regije in v zagotavljanju trajnostnih načinov prevoza. Ne nazadnje so prednostne naloge na področju varnosti v zmanjšanju nevarnosti, ki prihajajo iz različnih virov, zlasti naključnega onesnaževanja morja in organiziranega kriminala, ki so jim izpostavljeni državljani, infrastruktura ter okolje v regiji.

2.2. Priložnosti

Regija pa ima tudi jasen velik potencial, ki ga lahko bolje izkoristi. To vključuje zelo dobro izobraženo delovno silo, strokovno znanje in inovacije – zlasti v na znanju temelječih industrijah – prostrano in relativno nedotaknjeno kopno, bogato z naravnimi viri ter bogato tradicijo sodelovanja znotraj regije. Povezovanje agencij za financiranje raziskav iz vseh baltskih držav v EU, ki ga podpira okvirni raziskovalni program, zagotavlja trdno podlago za sodelovanje v raziskavah in pri prenosu znanja znotraj regije. Okvir, ki ga določajo politike Evropske unije, in zakonodaja zagotavljata trdne temelje, na katerih se lahko vzpostavi učinkovitejše sodelovanje. Določitev Baltskega morja kot posebno občutljivega morskega območja bo prispevala k zagotavljanju trajnostne rasti pomorskega prometa in drugih pomorskih dejavnosti.

3. STRATEGIJA: CELOSTNI OKVIR ZA OBRAVNAVO IZZIVOV IN PRILOŽNOSTI REGIJE BALTSKEGA MORJA

Analize, ki jih je opravila Komisija³, so pokazale:

- Za trajnostni razvoj regije Baltskega morja je potreben celostni pristop. Vprašanja so medsebojno povezana: Izboljšanje kakovosti morja na primer povečuje zaposlovanje zaradi večjega pomorskega poslovnega potenciala, ki bo zahteval boljše prometne povezave. Vsakdo lahko ima koristi od skupnega pristopa na podlagi celostne strategije.
- Boljše usklajevanje in bolj strateška uporaba programov Skupnosti sta ključna elementa zagotovila, zlasti v času krize, da bodo sredstva in politike v regiji polno prispevali k strategiji. Poleg tega je treba rezultate raziskovalnih programov na tem območju v celoti vključiti v druge programe in politična področja.
- Znotraj obstoječih finančnih in pravnih okvirov obstaja veliko možnosti za učinkovito ukrepanje na podlagi tesnega sodelovanja in usklajevanja.
- Treba je sprejeti posebne ukrepe, ki bodo odziv na opredeljene izzive. Izvajale jih bodo zainteresirane strani v regiji, vključno z vladami in agencijami, občinami, mednarodnimi ter nevladnimi organizacijami.
- Strategija je interne narave, namenjena Evropski uniji in njenim državam članicam. Učinkovitost nekaterih predlaganih ukrepov bo nadgrajena z nenehnim konstruktivnim sodelovanjem z zainteresiranimi tretjimi državami in regijami. Obstoječe dobro delujoče strukture, zlasti, vendar ne izključno, v okviru severne dimenzije, zagotavljajo okvir za EU pri njenih prizadevanjih za nadaljnje sodelovanje s temi državami.

Tako bi morala strategija zagotavljati celostni okvir, ki bi Evropski uniji in državam članicam omogočal, da opredelijo potrebe in jim z usklajevanjem ustreznih politik dodelijo razpoložljiva sredstva. Na ta način bi se regiji Baltskega morja omogočilo trajnostno okolje in optimalen gospodarski in socialni razvoj.

Komisija zato predlaga okvirni akcijski načrt, sooblikovan s strani držav članic in regionalnih zainteresiranih strani, v spodbudo izvajanja vidnejših projektov. Akcijski načrt temelji na štirih stebrih. Kljub temu gre za celostno strategijo; predlagani ukrepi pogosto prispevajo k več kot enemu opredeljenemu cilju. Posamezni ukrepi in vodilni projekti so bili izbrani, ker so hitro izvedljivi in učinkoviti.

4. OZADJE

4.1. Geografska pokritost

Strategija zajema makroregijo ob Baltskem morju. Obseg je odvisen od posamezne teme: gospodarsko vprašanje bi na primer vključevalo vse države v regiji, vprašanje kakovosti vode bi vključevalo celotno povodje itn. Skupaj zadeva osem držav članic, ki mejijo na Baltsko morje. Za skupno reševanje mnogih regionalnih problemov je potrebno tudi tesno sodelovanje

³ Delovni dokument služb Komisije o strategiji Evropske unije za regijo Baltskega morja: v pripravi.

med EU in Rusijo. Enako pomembno je tudi konstruktivno sodelovanje z Norveško in Belorusijo.

4.2. Ustrezne politike

Mnoge politike in programi Evropske unije v regiji so pomembni in Komisija pričakuje, da bodo ključni elementi strategije. Med njimi je kohezijska politika, ki v regijo v obdobju 2007–2013 prispeva več kot 50 milijard EUR. Skupna ribiška politika (SRP) neposredno prispeva nadaljnjih 1,25 milijarde EUR. Komisija načrtuje sodelovanje z organi upravljanja in pomoč pri zagotavljanju, da so dodeljena sredstva usklajena s strategijo.

Arktična regija, ki jo obravnava posebno sporočilo Komisije iz lanskega leta⁴, je močno povezana z baltsko regijo preko svoje interakcije v Barentsovi evroarktični regiji. Okvirna direktiva o morski strategiji in akcijski načrt Helsinške komisije (HELCOM) za Baltsko morje sta vodilo za posege na okoljskem področju, ob upoštevanju skupnih politik EU, ki vplivajo na morsko okolje, kot so kmetijstvo, ribištvo in promet. Skupna kmetijska politika, zlasti z razvojem podeželja, prispeva k ustvarjanju okoljsko trajnostne in stabilne regije Baltskega morja. Politike enotnega trga in lizbonska agenda, vključno z aktom za mala podjetja, bodo lahko navdih zlasti za tiste dele strategije, povezane z blaginjo, medtem ko bo evropski raziskovalni prostor, skupaj s svojim instrumentom za financiranje, s sedmih okvirnim programom (FP7), zagotovil trdno znanstveno podlago za trajnostno upravljanje bazena Baltskega morja. Vseevropska prometna in energetska omrežja so hrbtenica stebra dostopnosti in privlačnosti. Poleg tega Evropski načrt za oživitev gospodarstva nudi pomembno dodatno finančno podporo za številne projekte v regiji, povezane z energetske infrastrukturo. Sodelovanje v ribištvu z Rusijo bo po potrebi prejelo podporo v okviru sporazuma EU–Rusija o ribištvu.

5. ODZIV

Glede na skoraj soglasno stališče partnerjev iz različnih ravni in področij, pridobljeno na posvetovanjih, je Komisija prepričana, da se ti izzivi in priložnosti lahko najboljše obravnavajo na podlagi celostne večsektorske regionalne strategije. Zaradi obilice vprašanj je v tem primeru najustreznejše izbrati pristop ozemeljske kohezije, kakor so to zahtevali ministri na svojem neformalnem srečanju v Leipzigu leta 2007.

Regija Baltskega morja je dober primer makroregije – območje, ki zajema številne upravne regije in ima dovolj skupnih težav, ki opravičujejo skupen strateški pristop. Druga območja Evropske unije so se začela samoopredeljevati kot makroregije in pristop iz te strategije bo lahko pomemben vzorec pristopa v primeru makroregij.

To ustreza predlogom Komisije v zeleni knjigi o ozemeljski koheziji iz oktobra 2008, v skladu s katerimi bi morali posegi temeljiti na potrebah funkcionalnih regij in ne na vnaprej določenih finančnih in upravnih merilih. Ta oblika makroregijskega pristopa Evropski uniji zagotavlja inovativen politični instrument, ki je lahko dober primer prizadevanja za skupne cilje EU in za učinkovitejšo usklajevanje ozemeljskih in sektorskih politik, ki temeljijo na skupnih ozemeljskih izzivih.

⁴ „Evropska unija in arktična regija“ - COM(2008) 763 z dne 20.11.2008.

Na enak način bo skladno in proaktivno izvajanje pomorskih ukrepov iz strategije pomemben preskus za regijsko (bazen morja) izvajanje pobud celostne pomorske politike.

Potrebne ukrepe lahko razvrstimo v štiri naslednje stebre in v oddelek, ki obravnava horizontalna vprašanja. Ta razdelitev je namenjena zgolj olajšanju analize: vsak steber je povezan z več političnimi področji in bo vplival tudi na druge stebre.

5.1. Okoljsko trajnostna regija

Baltsko morje je ena največjih somornic (delno slanih voda) na svetu z znatnimi razlikami v slanosti med porečji. Je razmeroma plitvo (povprečna globina je 50 metrov v primerjavi s 1500 metri globine Sredozemskega morja) in skorajda povsem zaprto morje. Vsako leto se zamenja samo 3 % vode (po količini) – tj. več kot 30 let za zamenjavo celotne količine. Porečje je štirikrat večje od same površine morja in ima skoraj 90 milijonov prebivalcev.

Edinstvene značilnosti Baltskega morja in njegovi okoljski izzivi zahtevajo makroregionalni pristop za boj proti dolgoročnemu poslabšanju. To dejstvo je že dolgo znano, tudi na podlagi skupnega ukrepanja v okviru HELCOM, obstaja pa potreba po okrepljenem usklajevanju med sektorskimi politikami.

Glavne težave na področju morskega okolja

Razpoložljivi podatki kažejo, da se obremenitve, kot so onesnaževanje s hranili, pretežno nitrati in fosfati, ne dajo zlahka blažiti in da imajo hitre in vidne posledice. Rezultat tega je čedalje večje cvetenje alg, ki vsako poletje zajame več morja. Te alge porabijo kisik na račun rib in drugih oblik življenja. Ta problem je prisoten že vrsto let, vendar pa dosedanje pobude zaradi čedalje večjega pritiska prebivalstva, neprimerne naravnosti kmetijskih ukrepov na intenzivnih kmetijskih območjih in časovnega zamika od sprejetja pa do učinkovanja ukrepov niso bile dovolj učinkovite.

Tudi ribolovne dejavnosti znatno vplivajo na ekosistem. Stalež nekaterih vrst je znatno upadel in pri nekaterih ribolovnih praksah prihaja do naključnih ulovov neciljnih vrst ali uničenja življenjskega prostora. Uvedba upravljanja, ki temelji na ekosistemu, kakor je predlagano v okviru reforme SRP, in uporaba določb SRP za zmanjšanje vpliva ribištva na morsko okolje bosta ob upoštevanju akcijskega načrta HELCOM za Baltsko morje prispevala k ohranitvi baltskega ekosistema. Ribiška flota bi morala biti uravnotežena z razpoložljivimi viri.

Akcijski načrt zajema naslednje prednostne naloge: (1) zmanjšati vnos hranil v morje do sprejemljivih ravni; (2) ohraniti naravne predele in biotske raznovrstnost, vključno z ribištvom; (3) zmanjšati uporabo in vpliv nevarnih snovi; (4) ukrepati tako, da bo ta regija postala model čistega pomorskega prometa; (5) ublažiti in se prilagoditi na podnebne spremembe.

5.2. Stabilna regija

Morje združuje regijo, ki je sicer močno razdeljena na stabilen in izjemno inovativen sever in zahod ter na vzhod in jug v razvoju. Vendar pa razlike med najuspešnejšimi inovativnimi regijami v EU, nordijskimi državami in Nemčijo, ter regijami z dobro izobraženimi mladimi in pomanjkljivo infrastrukturo na Poljskem in v baltskih državah omogočajo priložnosti za komplementarno sodelovanje in razvoj velikih koristi za vse strani. Takšno sodelovanje bi moralo zagotavljati zlasti resnične podjetniške priložnosti za MSP, posebno za tiste iz inovativnih področij.

Evropska unija se sooča z resno gospodarsko krizo. Na eni strani mora izkoristiti prednosti notranjega trga, na drugi strani pa čim bolj povečati priložnosti, ki jih ponuja inovativnost. S strategijo se lahko še bolj odstranijo ovire za trgovino in boljše izkoristijo prednosti enotnega trga ter potencial velikih razlik na področju inovacij. Poleg tega je pomembno ohraniti donosnost in konkurenčnost ključnih sektorjev kmetijstva, gozdarstva in ribištva ter tako omogočiti, da se poveča njihov prispevek h gospodarstvu in trajnostnemu razvoju.

Za doseganje visoke produktivnosti, visokih ravni inovacij in rasti trajnostnega gospodarstva mora regija Baltskega morja povečati vključevanje na trg dela. Visoka raven zaposlenosti, kakovostna delovna mesta, stalna prisotnost dobro usposobljene in prilagodljive delovne sile ter nizka raven socialne izključenosti so ključni dejavniki pri zagotavljanju konkurenčnosti in privlačnosti regije.

Glavne težave na področju blaginje

Odstranitev ovir za trgovino: Zaradi majhnih nacionalnih trgov na Baltiku je izboljšanje poslovnega okolja bistvenega pomena za spodbujanje razvoja lokalnih podjetij in privabljanje tujih vlagateljev. Navkljub notranjemu trgu še vedno obstajajo praktične ovire za trgovino z blagom in storitvami. Posvetovanja in analize, ki so bile pripravljene za pregled enotnega trga za leto 2007, kažejo, da pravni okvir za enotni trg na nekaterih območjih in sektorjih še ne deluje tako dobro, kot bi moral. Izboljšanje bo zlasti pomembno za MSP, kakor je to že dognano z aktom za mala podjetja. Prizadevati pa si je treba tudi za olajšanje čezmejnega pretoka blaga in komunikacij pri upravnih postopkih.

Spodbujanje inovativnosti: Razdelitev vzhod – zahod v zmogljivosti inovacij na Baltskem morju se odraža v zadnjem Evropskem sistemu inovacijskih kazalnikov (European Innovation Scoreboard, EIS 2007). Prenos znanja in sposobnosti ter poglobljeno sodelovanje s strani nordijskih držav in Nemčije, ki so najboljše v inovacijah, je lahko v veliko pomoč Poljski in baltskim državam pri njihovem dohitevanju. Skupaj lahko vzpostavimo dinamično okolje za prihodnje boljše inovacijske rezultate z okrepljenim nadnacionalnim sodelovanjem na različnih področjih, kot so raziskave, skupine in storitvene inovacije.

Akcijski načrt zajema naslednje prednostne naloge: (1) odstraniti ovire za notranji trg v regiji Baltskega morja; (2) izkoristiti potencial regije na področju raziskovanja in inovacij; (3) izvajati akt za mala podjetja: spodbuditi podjetništvo, okrepiti MSP in povečati učinkovito uporabo človeških virov; (4) okrepiti trajnostno kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

5.3. Dostopna in privlačna regija

Baltsko morje samo ter nizkoležeča območja in njihova okolica so v zgodovini omogočili trgovinske poti in komunikacijo. Razdelitev po letu 1945 je pomenila prekinitev vzorca odprtih stikov, ki so se ponovno vzpostavili v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. V zadnjih dveh desetletjih so sledile obsežne naložbe, toda preden bo razvitost infrastrukture dosegla raven drugod po Uniji, bo treba še veliko narediti. Ceste po kopnem in morske poti bi morale biti bolj neposredne in okolju prijazne. Vzhod in sever ostajata preveč izolirana od preostale Unije. Regija čedalje bolj predstavlja tudi prehod v Azijo, zlasti prek železniških povezav.

Posebno skrb predstavljata oskrba z energijo in varnost: čeprav imajo nekatere države v regiji obsežne domače vire energije, pa morajo biti druge odvisne od uvoza. Zato je treba povezave naprej razvijati in jih diverzificirati, da se ublažijo morebitne prekinitve ali drugi šoki.

Pomembni pa so tudi medčloveški odnosi, ki se jih lahko okrepi z ukrepi na področju izobraževanja, turizma in zdravstvenega varstva.

Glavne težave na področju prometa in energije

Prevoz: Regija je v mnogih svojih predelih težko dostopna. Severna Finska, Švedska in baltske države so najslabše dostopne v vsej Evropi tako v svoji notranjosti kot glede na zunanji svet. Razlogi za to so v velikosti regije, katere posledica so velike razdalje in časovna obdobja za potovanje ter težki geografski in podnebni pogoji. Slaba infrastruktura ali gostota storitev dajeta visoke cene. Izboljšati je treba trajnostne načine prevoza.

Energija: Energetskim trgov primanjkuje ustrezne infrastrukture in so preveč nacionalno usmerjeni, namesto da bi bili povezani po vsej regiji. To povzroča večja tveganja oskrbe z energijo in cenovna tveganja. Poleg tega morajo biti države za dobro delovanje notranjega energetskega trga medsebojno povezane. Vendar pa Estonija, Latvija in Litva z izjemo električnega kabla Estlink med Estonijo in Finsko ostajajo v glavnem izolirane od večjih energetskih omrežij Evropske unije.

Akcijski načrt zajema naslednje prednostne naloge: (1) izboljšati dostop do energetskih trgov, njihovo učinkovitost in varnost; (2) izboljšati notranje in zunanje prometne povezave; (3) ohraniti in okrepiti privlačnost regije Baltskega morja, zlasti z izobraževanjem, turizmom in zdravstvenim varstvom.

5.4. Varna in stabilna regija

Varnost in stabilnost v regiji se bosta tudi v prihodnjih letih bistveno spreminjali: pričakuje se povečanje pomorskega prometa in s tem tveganja nesreč in ranljivosti zaradi onesnaževanja. Sodelovanje že obstaja, vendar ga je treba okrepiti, če želimo, da regija postane vodilna na svetu v pomorski varnosti in stabilnosti. Pomorska nesreča, kot je brodolom „Erika“, bi imela katastrofalne razsežnosti. Širitev in poglobitev sodelovanja EU v kazenskih zadevah pomeni, da bi se regionalna dejavnost glede boja proti kriminalu morala osredotočiti na okrepljeno praktično čezmejno sodelovanje. Ne nazadnje mora biti regija pripravljena na pričakovano povečanje ekstremnih vremenskih pojavov, ki so posledica podnebnih sprememb.

Glavne težave na področju varnosti in stabilnosti

Naključno ali namerno onesnaževanje morja: Regija Baltskega morja je zaradi svojega strateškega položaja naravna pot za prevoz nafte, zlasti iz Rusije. Med leti 1995 in 2005 se je ladijski prevoz nafte v Finskem zalivu štirikrat povečal, znatno povečanje pa se pričakuje tudi v prihodnje. Čedalje večji je tudi prevoz utekočinjenega zemeljskega plina. Te dejavnosti zlasti v težkih zimskih pogojih pomenijo tveganje za okolje. V letu 2007 je bilo v Baltskem morju 120 ladijskih nesreč. Še bolj si je treba prizadevati za tesnejše sodelovanje, usklajevanje in skladnost pomorske varnosti, nadzornih agencij in odzivanja v nesrečah.

Čezmejni kriminal: Na vzorce kriminalnih dejanj v regiji vpliva njen geografski položaj, različni gospodarski in socialni pogoji, razlike v cenah trošarinskih izdelkov, skupaj z odprtostjo in lahko dostopnostjo znotraj regije Baltskega morja, ki sta posledici notranjih odnosov v Skupnosti. Ti dejavniki prenašajo posebno odgovornost na države članice z zunanjimi mejami, zlasti od odprave kontrole notranjih mejah. Vse države članice morajo sprejeti skupne ukrepe za zaščito notranje varnosti.

Akcijski načrt zajema naslednje prednostne naloge: (1) prizadevati si, da regija postane vodilna regija v pomorski varnosti in stabilnosti; (2) okrepiti zaščito pred večjimi nujnimi primeri na morju in kopnem; (3) zmanjšati obseg čezmejnega kriminala in škodo, ki jo povzroča.

5.5. Horizontalni ukrepi

Za celotno strategijo so temeljnega pomena številni ukrepi, ki zadevajo več področij. Ti vključujejo razvoj struktur, ki celostno gospodarijo z morji, ter prostorskega pomorskega in kopenskega načrtovanja. Projekt BONUS-169, ki združuje ekosistemski pristop z učinkovito povezanostjo med znanostjo in politiko ter je financiran v okviru FP7, je bistvenega pomena za uspeh strategije.

6. IZVAJANJE IN UPRAVLJANJE – OD BESED K DEJANJEM

6.1. Postopek posvetovanja

Komisija je izpeljala temeljit postopek posvetovanja, ki je imel tri glavne dele: neuradne dokumente s strani vlad in drugih uradnih organov v regiji; prireditve zainteresiranih strani, ki so omogočile, da so uradni sektor, NVO in zasebni sektor prispevali svoje strokovno znanje; javno posvetovanje prek spletne strani Europa, ki je imelo zelo širok odziv.

Sporočila so bila jasna:

- Nobenih novih institucij. Regija Baltskega morja ima mnoge strukture sodelovanja: novih, ki bi prinašale zgolj dodatne upravne režijske stroške in ne bi prispevale k učinkovitemu ukrepanju, ne bi smeli ustanavljati.
- Ne smemo ostati samo pri strategiji. Potrebni so ukrepi – konkretni, vidni ukrepi – ki bodo reševali probleme regije. V svojem akcijskem načrtu zato Komisija vztraja, da države članice in druge zainteresirane strani prevzamejo odgovornost vodilnih partnerjev na posebnih področjih in vodilnih projektih, na primer, da bodo strukture, ki celostno gospodarijo z morji, razvijali v skladu s celostnim pristopom k pomorski politiki.
- Vključenost Evropske komisije. Ta mora presegati spremljanje izvajanja financiranja programov in prenosa direktiv. Komisija bi lahko izpolnila potrebo po neodvisnem, večsektorskem organu, ki lahko zagotavlja potrebno usklajevanje, spremljanje in nadaljevanje akcijskega načrta ter po potrebi rednega posodabljanja načrta in strategije.

6.2. Predlogi upravljanja in izvajanja

Glede na te sklepe in na potrebo po prožnejšem pristopu zaradi mnogih ukrepov Komisija v zvezi z upravljanjem in izvajanjem daje naslednje predloge:

- **Razvoj politik:** Sodelovanje držav članic pri konkretnih ukrepih bodo na splošno nadzirale službe Skupnosti, ki bodo pripravljale redna poročila in predloge za priporočila Komisije Svetu. Komisija bo o napredku strategije redno obveščala Evropski svet.
- Komisija bo odgovorna za **usklajevanje, spremljanje, poročanje, lajšanje izvajanja in nadaljevanje**. Skupaj z drugimi zainteresiranimi stranmi v regiji bi morala pripravljati redna poročila o napredku in uporabiti svojo pristojnost dajanja pobud in po potrebi pripraviti predloge za prilagoditev strategije in akcijskega načrta. Z usklajevanjem bi morala preverjati, kako uporaba sredstev prispeva k prednostnim nalogam strategije. Pregled evropske dodane vrednosti strategije in izvajanja akcijskega načrta je predviden za leto 2011.
- **Dejansko izvajanje** – odgovornost že dejavnih partnerjev v regiji – bo nadalje prilagojeno ciljem strategije. Komisija bo skupaj z drugimi institucijami, državami članicami in regijami, mednarodnimi finančnimi institucijami, nadsocijalnimi organi načrtovanja in medvladnimi organizacijami, kot je HELCOM, poskušala določiti organe na ravni prednostnih področij ter vodilne partnerje za vodilne projekte.

- Za ohranitev visoke ravni vključenosti vseh zainteresiranih strani v regiji, kot je to bilo med posvetovanjem, bo Komisija vzpostavila **letni forum** za povezovanje partnerjev, ki jih zadevajo različni vidiki strategije, vključno s tistimi zainteresiranimi stranmi iz tretjih držav, ki bodo pregledali in razpravljali o napredku strategije in podali priporočila o izvajanju.
- Ne nazadnje je treba **tretje države nagovarjati** najprej prek severne dimenzije in po potrebi z uporabo drugih načinov.

6.3. Praktično izvajanje

Te ureditve bodo spodbudile učinkovito politično usklajevanje, učinkovitejšo uporabo zakonodaje Skupnosti in boljše usklajevanje instrumentov za financiranje. Komisija tokrat ne predlaga dodatnega financiranja ali drugih virov. Kljub temu pa bodo nekateri posebni ukrepi in projekti potrebovali finančno podporo. Največji razpoložljivi vir v regiji so strukturni skladi⁵ – večina programov že dopušča ukrepe, predvidene v strategiji. Organi načrtovanja lahko pregledajo merila dodeljevanja in olajšajo izbor projektov v skladu s strategijo. Poleg tega bo Komisija po potrebi sprejela ustrezne spremembe programov.

Poleg tega so se države članice strinjale, da preverijo, ali lahko projekte in ukrepe, usklajene s prednostnimi nalogami strategije, financirajo s svojimi sredstvi. Svoj delež pa bi lahko prispevale tudi Evropska investicijska banka in druge mednarodne in regionalne finančne institucije, kot sta Nordijska investicijska banka in Evropska banka za obnovo in razvoj.

7. SKLEP

Regija Baltskega morja se že od nekdaj povezuje in sodeluje na mnogih političnih področjih. Ta strategija je dobra priložnost, da od besed preidemo k dejanjem in celotni regiji ponudimo resnične koristi.

Zgoraj navedena analiza kaže na to, da je skupna strateška vizija potrebna za pravilno usmeritev prihodnjega ozemeljskega razvoja regije Baltskega morja. Jasno je, da nobena država sama ne more izvajati celotnega niza ukrepov, potrebnih za reševanje problemov in izkoriščanje priložnosti regije. Komisija je prepričana, da je strategija za regijo Baltskega morja, ki zajema zgoraj navedene pristope in ukrepe, bistvena za zaščito Baltskega morja in polno izkoriščanje priložnosti za regijo.

Komisija zato poziva Svet, da prouči in potrdi to sporočilo in z njim povezan akcijski načrt.

⁵ Evropski sklad za regionalni razvoj, Kohezijski sklad, Evropski socialni sklad, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Evropski sklad za ribištvo.